

GLASBA IN MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

NIKA KOZOLE

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
nika.kozole@student.um.si

Medpredmetno povezovanje omogoča, da se različni učni predmeti med seboj prepletajo ter tako ustvarijo bolj smiselno in poglobljeno učno izkušnjo za učence. Glasba zaradi svoje univerzalnosti igra pomembno vlogo v tem procesu. Povezovanje glasbe z matematiko, tujim jezikom, športno in likovno vzgojo ter družboslovnimi predmeti omogoča razvoj različnih spretnosti, kot so motorične sposobnosti, jezikovno izražanje, logično mišljenje ter čustveno in socialno zavedanje. Poleg tega glasba prispeva k ustvarjanju sproščenega in motivirajočega učnega okolja, kjer učenci lažje povezujejo nova znanja z že obstoječim znanjem. Strategije, kot so projekti, ekskurzije in praktične delavnice, so ključno orodje za uspešno medpredmetno povezovanje. S skrbno načrtovanimi aktivnostmi lahko izobraževalni proces postane bolj učinkovit, učenci pa dosegajo boljše rezultate ter imajo trajnejše in uporabnejše znanje za prihodnost. V tem poglavju so raziskani načini, kako lahko glasbo vključimo v različne šolske predmete in izpostavljene so prednosti medpredmetnega povezovanja za učni proces in razvoj veščin učencev.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.32](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.32)

ISBN

978-961-286-993-9

Ključne besede:

glasba,
medpredmetno
povezovanje,
didaktični pristop,
učinkovitost,
učne strategije

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.32](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.32)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music,
cross-curricular links,
didactic approach,
effectiveness,
learning strategies

MUSIC AND CROSS-CURRICULAR LINK

NIKA KOZOLE

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
nika.kozole@student.um.si

Cross-curricular integration enables different subjects to interact, creating a more meaningful and immersive learning experience for students. Music, due to its universality and its influence on various parts of the brain, plays a vital role in this process. Integrating music with mathematics, foreign languages, sports, art, and social studies fosters the development of diverse skills, including motor skills, linguistic expression, logical thinking, and emotional and social awareness. Additionally, music helps create a relaxed and motivating learning environment, allowing pupils to connect new knowledge with prior understanding more effectively. Strategies such as projects, excursions, and practical workshops serve as essential tools for successful cross-curricular integration. Carefully planned activities enhance the educational process, enabling learners to achieve better results and acquire sustainable and applicable knowledge for the future. This chapter examines methods for integrating music into various school subjects and highlights the benefits of cross-curricular integration for learning and skill development.

University of Maribor Press

1 Uvod

Medpredmetno povezovanje je sodobni pedagoški pristop, ki postaja vse pomembnejši v izobraževalnem procesu, saj spodbuja celostno učenje in omogoča globlje razumevanje učnih vsebin. Temelji na ideji, da se znanje ne razvija v izoliranih segmentih, temveč v mreži povezav, kjer različne vsebine podpirajo in dopolnjujejo ena drugo. Glasba ima pri tem posebno vlogo, saj vključuje različne vidike – ritmične, melodične, emocionalne in kognitivne –, kar učencem omogoča, da skozi glasbo povezujejo znanja in veščine z različnih področij. Glasba združuje številne prvine, ki so uporabne v drugih predmetih, kot so matematika, tuji jezik, likovna umetnost, športna vzgoja in družboslovje.

Učenci skozi medpredmetno povezovanje pridobijo trajnejše in bolj poglobljeno znanje, saj zlahka povezujejo že obstoječe znanje z novo snovjo. Glasba je pri tem posebej dragocena, saj aktivira različne dele možganov in spodbuja kompleksno miselno delovanje, na primer ritmične strukture in vzorci v glasbi razvijajo logično mišljenje, ki se povezuje z matematiko, petje v tujem jeziku pa izboljšuje slušno zaznavo in krepi besedni zaklad.

V tem poglavju smo raziskali, kako lahko glasbo učinkovito vključimo v različna predmetna področja in kakšne učne strategije so pri tem najuspešnejše. Osredotočili smo se na prednosti medpredmetnega povezovanja, ki omogoča ustvarjanje motivirajočega učnega okolja, kjer učenci aktivno sodelujejo in razvijajo svoje miselne strategije.

2 Glasba in medpredmetno povezovanje

Glasba ponuja široke možnosti za povezovanje različnih učnih področij in spodbuja celostno učenje. S pomočjo glasbenih dejavnosti učenci razvijajo ustvarjalnost, kritično mišljenje in pridobivajo nova znanja, ki jih lahko prenesejo tudi na druga področja.

2.1 Povezovanje glasbe z matematiko in jezikom

Medpredmetno povezovanje je celosten didaktični pristop, ki vključuje tako horizontalno kot vertikalno povezovanje znanj. Ta pristop se lahko načrtuje in uresničuje na več ravneh – vsebinski, konceptualni in procesni.

Na vsebinski ravni se osredotočamo na povezovanje učnih vsebin različnih predmetov, kar omogoča učencem, da vidijo skupne točke in razumejo znanje v širšem kontekstu. Konceptualna raven temelji na obravnavi sorodnih pojmov, kar pomaga pri prenosu miselnih strategij, ki jih učenci lahko uporabijo za ustvarjalno reševanje problemov pri različnih predmetih. Pomembna je tudi procesna raven, na kateri poteka učenje kot interakcija čustvenega, telesnega, spoznavnega in socialnega razvoja. Ta celosten pristop omogoča učencem, da ne le pridobijo znanje, temveč tudi razvijajo svoje sposobnosti in veščine v različnih kontekstih (Volk idr., 2020).

Matematika je eden ključnih predmetov v osnovni šoli, kjer učenci pridobivajo razumevanje temeljnih matematičnih pojmov. Matematični pojmi so za otroke prvega vzgojno-izobraževalnega obdobja pogosto zelo abstraktni, zato jih je treba konkretizirati in prilagoditi njihovi starosti. Samida Cerk (2021) navaja, da učenci ob medpredmetnem pristopu razvijajo višje miselne procese, pri čemer celovito dojemajo vsebine in se naučijo prenašati usvojena znanja v nove kontekste. Na primer, povezovanje glasbe z matematiko lahko vključuje dejavnosti, kjer učenci analizirajo ritmične vzorce in strukture pesmi, kar je povezano s pojmom simetrije in vzorčenja, ki se obravnavata pri matematiki.

S skrbno načrtovanim medpredmetnim povezovanjem lahko učinkovito podpremo globlje razumevanje teh pojmov. S pomočjo glasbe učenci pridobivajo celovite učne izkušnje, saj aktivno vključujejo različne dele možganov. Glasba spodbuja kompleksno možgansko delovanje, saj hkrati angažira področja za zaznavanje, motoriko, čustvovanje in spomin, kar omogoča celostno učenje in boljše pomnjenje vsebine (Sicherl Kafol, 2006, v Oblak, 2022).

Glasba in matematika sta med seboj tesno povezani, to se kaže že pri samih imenih not (glede na njihovo dolžino). Notni zapis se praviloma začne z ulomkom, ki označuje, v kakšnem taktu je napisana skladba. Prav tako lahko tudi višino tonov zapišemo s številkami (Majaron, 2017).

Poleg očitnih podobnosti med matematiko in glasbo pa obstaja še kopica bolj ali manj skritih povezav. Na vsebinski ravni se glasbena umetnost povezuje z matematiko v črtah, točkah, likih, vzorcih, ritmu, delih celote, krajši/daljši itd. Medpredmetne povezave na ravni vsebin in pojmov so: vzorec, nadaljevanje in oblikovanje vzorcev, zaporedje, črta, lik, naravna števila, celota, del, soda in liha števila, množica, enote za čas idr. (Učni načrt, 2011).

Glasba pa si ni blizu samo z matematiko, ampak tudi z usvajanjem tujega jezika. Glasba in tuji jezik imata pri mnogih družboslovnih predmetih spremljevalno vlogo, ampak to ne pomeni, da sta kaj manj pomembna. Glasbo je možno vpeljati v medpredmetno povezovanje tako preko glasbenih vsebin kot glasbenih dejavnosti. Glasba v pouk vnaša sproščeno komunikacijo in spodbuja povezovanje različnih predmetnih področij, prav tako pa poudari širjenje besednega zaklada (Učni načrt, 2011).

2.2 Primeri medpredmetnih povezav v učnem načrtu, ki vključujejo glasbo in druge predmete

Cilj povezovanja predmetov je spodbujanje celostnega učenja in poučevanja. V učnih načrtih so na voljo različne medpredmetne povezave, ki vključujejo glasbo. V učnem načrtu za tuji jezik (Učni načrt: Tuji jezik, 2013) so našteje naslednje vsebine, ki jih lahko povežemo z glasbo: *napovejmo vreme, pogovarjajmo se v živalskih jezikih, glasbene uganke, spremenimo se v glasbila, naredimo ropotulje in zaigrajmo z njimi, uglasbimo pravljico, uglasbimo čestitko, izmišljamo si glasbo za pesmi, zvočne uganke in zgodbe, glasba pripoveduje, pripravimo koncert, poiščimo živali v glasbi*. Te aktivnosti omogočajo doseg študijskih ciljev poučevanja tujega jezika. Iz predlogov je razvidno, da lahko ob uporabi glasbe dosežemo tudi veliko ciljev poučevanja tujega jezika.

Iz Učnega načrta za glasbeno vzgojo (2011) je razvidno, da lahko glasbo na ravni vsebin in pojmov medpredmetno povežemo s:

- slovenščino in tujimi jeziki: intonacija govora, jasna, ritmična izreka, ritem, zvočnost pesmi, besedni zlogi in poudarki, zvočno slikanje, mimika, umetnostna besedila, oblikovni deli, tiho–glasno, poudarjeno–nepoudarjeno, rima, ritem, verz, kitica, ljudski običaji, zgoraj–spodaj, levo–desno, spredaj–zadaj, blizu–daleč, višje–nižje, hitreje–počasneje, daljše–krajše, glasneje–tiše, tišina–zvok itd.;
- matematiko: liki, črte, točke, celota, deli celote, vzorec, krajši–daljši, prej–potem, naravna števila, racionalna števila itd.;
- športno vzgojo: gibalne sposobnosti (koordinacija, hitrost, gibljivost, natančnost), vaje dihanja in sproščanja, ravnotežje, telesna drža, mimika, ritmično gibanje (korakanje, hoja, skoki idr.), ljudski plesi in običaji, vzorec, pantomima, ritem, čas, sluh, pika, črta itd.;

- spoznavanjem okolja: kulturni prazniki, zvok, zvočila, zvoki okolja, ljudski plesi in običaji, celota in deli celote, sedanjost–preteklost, različno–enako, hoja, tek, skok;
- likovno vzgojo: umetnik, barva, lik, črta, pika, celota, deli celote, oblika, ponavljanje, večji–manjši, različen–enak, enakomerno–neenakomerno, nizanje, ritem, prostor, trd, mehak, hrapav, gladek itd.;
- družbo: družina, okolje, glasbene ustanove, prazniki, šege, navade, slovenske ljudske pesmi, kulturna dediščina, muzej, kulturni spomenik, sodobnost, preteklost, prihodnost, glasba sosednjih in daljnih dežel, strpnost idr. (Program osnovna šola glasbena vzgoja. Učni načrt, 2011).

Cerk (2021) poudarja, da medpredmetni pristop učencem omogoča poglobljeno in celostno učenje, saj vsebine obravnava z različnih zornih kotov. Takšne povezave medpredmetnih vsebin prispevajo k boljšemu razumevanju in povezujejo učenčevo znanje v smiselno celoto.

2.3 Strategije za spodbujanje kreativnosti skozi medpredmetno povezovanje

Medpredmetno povezovanje učnih vsebin predstavlja temelj uspešnega in učinkovitega dela, ki se odraža v visoki motivaciji, predznanju in pripravljenosti učencev na delo. Pomembno je, da znotraj samega vzgojno-izobraževalnega procesa uvedemo različne strategije, da je učno okolje spodbudno in učinkovito, da omogočimo otrokom razvoj veščin učenja, jim damo možnost ustvarjanja novih idej in celostno poznavanje učne stvarnosti (Burjak, 2022).

Burjak (2022) ugotavlja, da uvajanje medpredmetnega povezovanja predstavlja nadgradnjo tradicionalnega predmetnega pristopa in omogoča globlje razumevanje učne stvarnosti. Uspešno povezovanje zahteva dobro poznavanje posameznih področij, saj lahko prekomerno združevanje omeji posebnosti vsakega predmeta. Uresničitev medpredmetnega povezovanja zahteva temeljito in sistematično načrtovanje skupnih učnih procesov, ki so v učnih načrtih zasnovani na ravni integracije vsebin, konceptov in procesnih znanj. Pomembno je, da so medpredmetne povezave smiselne. Burjak (2022) navaja, da so raziskave že pokazale, da učenci dosegajo boljše učne uspehe, kadar se učni procesi povezujejo.

V okviru medpredmetnih povezav se učenci dobro počutijo, saj že imajo določeno znanje o obravnavanih temah, kar povečuje njihovo veselje do učenja.

Štemberger (2007, v Kočevar, 2022) poudarja, da je za takšen pouk potrebna dobra priprava. Organizirati ga je mogoče v različnih oblikah, kot so šola v naravi, ekskurzije, projektni dnevi in podobno. Pomembno je, da ustvarimo spodbudno učno okolje, ki deluje čim bolj motivacijsko in ustvarjalno. Po mnenju Bušljeta in Brković (2019) je razvoj kreativnosti neposredno povezan z razvojem kognitivnih sposobnosti, kar pomeni, da morajo učitelji pri medpredmetnem povezovanju uporabljati strategije, ki spodbujajo abstraktno mišljenje in kreativno reševanje problemov. Uvajanje sodelovalnih metod, kot so problemski pouk, debatne skupine ali reševanje izzivov v obliki odprtih vprašanj, učence spodbuja k aktivnemu razmišljanju in raziskovanju učne vsebine, kar povečuje njihovo angažiranost in globlje razumevanje snovi.

Medpredmetne povezave lahko vključimo v različne faze učnega procesa, kot so uvodna motivacija, predstavitev novih vsebin in utrjevanje znanja. Pri tem moramo biti pozorni, da je usvajanje znanja zasnovano tako, da zagotavlja trajnost in uporabnost (Štemberger, 2007, v Kočevar, 2022).

2.4 Ocenjevanje medpredmetnih projektov

Način ocenjevanja dela se določa glede na izbrane cilje in aktivnosti, ki jih učenci izvajajo med medpredmetno organiziranim poukom. Namesto klasičnega ocenjevanja z ocenami je smiselno uporabiti pristop, ki se osredotoča na procesne rezultate in evalvacijo dela. Različni načini ocenjevanja vključujejo samoocenjevanje, samoanalizo, vodenje dnevnikov, portfelje in različne projekte. Pred začetkom dejavnosti je ključno, da učencem jasno in natančno predstavimo, kaj od njih pričakujemo (cilje). Ocenjevalni kriteriji morajo biti dosledni, pri čemer morajo biti tako učenci kot starši z njimi seznanjeni (Kočevar, 2022; Purall Cone, Werner in Cone, 2009).

3 Zaključek

Medpredmetno povezovanje glasbe z drugimi šolskimi predmeti ima številne pozitivne učinke, saj omogoča globlje razumevanje in večjo motivacijo pri učenju. Glasba ne le prispeva k bolj dinamičnemu učnemu okolju, temveč učencem nudi

tudi priložnost za kreativno izražanje in celostno dojemanje učnih vsebin. Uvajanje glasbenih elementov v različne predmete, kot so matematika, jezikoslovje, družboslovje in naravoslovje, omogoča povezovanje znanj in spodbujanje kritičnega mišljenja. Tovrsten pristop krepi medsebojne vezi med učenci in učitelji ter ustvarja prijetnejše in bolj vključujoče učno okolje.

Premišljeno načrtovanje je ključno za uspešno izvajanje medpredmetnega povezovanja. Učni rezultati, ki izhajajo iz tovrstnih pristopov, dokazujejo, da bogatijo izobraževalno izkušnjo in prispevajo k trajnejšemu znanju. Povezovanje glasbe z drugimi predmetnimi področji, ne le bogati učne izkušnje, temveč tudi prispeva k oblikovanju celostne, ustvarjalne in kritične miselnosti učencev.

Literatura

- Burjak, V. (2022). *Medpredmetno povezovanje pri pouku na daljavo. Cross-Curricular Integration in Distance Learning*. Razredni pouk, 24(1). Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://www.zrss.si/strokovne-revije/razredni-pouk>.
- Bušljeta, R. in Brković, V. (2019). Strategije za poticanje kreativnosti u nastavi povijesti. *Nova prisutnost*, 17(3), 611–622.
- Cerk, S. S. (2021). *Sodobni izgovori izobraževanja na daljavo v okviru medpredmetnega povezovanja in inovativnih učnih okolij*. Uporabna informatika, 29(2), 76–82.
- Kočevar, T. (2022). *Medpredmetno povezovanje družbe v četrtem razredu osnovne šole* (Magistrska naloga). Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. http://pefprints.pef.uni-lj.si/1217/1/Medpredmetno_povezovanje_dru%C5%BEbe_v_%C4%8Detrtem_razredu_osnovne_%C5%A1ole.pdf.
- Oblak, N. (2022). *Medpredmetno povezovanje matematike in glasbe* (Magistrska naloga). Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani. http://pefprints.pef.uni-lj.si/5314/1/Medpredmetno_povezovanje_matematike_in_glasbe_KON%C4%8CANO.pdf.
- Učni načrt. Program osnovna šola. Glasbena vzgoja. (2011). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/obvezni/UN_glasbena_vzgoja.pdf.
- Učni načrt: Tuji jezik v 1. razredu. (2013). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo. http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/programe_razsirjeni/TJ_prvi_razred_izbirni_neobvezni.pdf.
- Volk, M. in Štemberger, idr. (Ur.). (2020). *Medpredmetno povezovanje: Pot do uresničevanja vzgojno-izobraževalnih ciljev* [Cross-Curricular Integration: The Path to the Realisation of Educational Goals]. Založba Univerze na Primorskem. <https://www.hippocampus.si>.